

# ALMATRET A LA GARBINADA

Setembre del 2003 . NÚMERO 16



## IN MEMORIAM

Si en els primers números de "La Garbinada" es feia esment del 700è aniversari de la data en que fou atorgada la carta de poblament d'Almatret (que, indiscutiblement, és la més important en la llista d'efemèrides positives viscudes pel nostre poble), les pàgines d'aquest nou butlletí ens serviran per recordar la data més trista i dramàtica que ha patit Almatret al llarg de la seva història: el proper 12 d'octubre s'acompliran els 65 anys del terrible bombardeig que va sofrir, juntament amb Maials, per part de l'aviació franquista en el context de la Guerra Civil.

Aquesta "acció militar" va provocar la mort de 14 víctimes civils i un nombre no determinat de militars morts i ferits a Almatret, (a Maials les víctimes civils foren 8).

Si he escrit l'expressió acció militar en cursiva i entre cometes és perquè el bombardeig d'aquestes dues poblacions, i el d'altres, no entren, per mi, en la categoria d'acció militar, tot i que en aquells moments s'hi trobessin instal·lades diferents unitats militars republicanes, tant en diferents zones del terme com al voltant del poble.

Potser hauríem de recordar que la nit del 24 al 25 de juliol de 1938 havia començat la contraofensiva republicana contra les posicions que l'exèrcit franquista havia ocupat al marge dret de l'Ebre després de tallar el front republicà per Vinaròs (Castelló) i quan s'estava a punt d'iniciar l'atac contra València: és la tristament famosa batalla de l'Ebre (del 25 de juliol al 16 de novembre)

En aquesta contraofensiva republicana, que anava des de Mequinença (al nord) fins a Amposta (al sud), Almatret es trobava a la rereguarda de l'acció que es va dur a terme per ocupar la zona Nord (Mequi-Faió). En ella la 42 Divisió republicana (formada per les Brigades 59, 226 i 227) va ser l'encarregada de creuar l'Ebre per la zona de Mequinença-Faió. L'exèrcit republicà tingué un cert èxit inicial, travessant el riu i formant una bossa que aguantaria fins a primers d'agost però eI que en principi es considerà una victòria per a les tropes republicanes es va convertir després una de les més sagnants derrotes. El dia 25 de juliol la 42 divisió comptava amb uns 9.500 homes i el dia 6 d'agost, quan va tornar a creuar l'Ebre, li quedaven solament uns 3.500 homes (les baixes, aproximadament, van ser: 817 morts, 3.485 ferits i 1.626 presoners). El diumenge 7 d'agost l'exèrcit de Franco controlava la zona entre Mequinença i Faió i el que quedava de la 42 Divisió va ser atès en els hospitals de campanya situats a Almatret, Maials i Llardecans.

Malgrat que a Almatret, per recolzar la 42 Divisió, s'hi havia instal·lat algunes bateries i que en els termes d'Almatret i Maials es trobaven algunes unitats militars republicanes, tant de la rereguarda com de les que havien aconseguit escapar del front de Miquerensa-Faió, no és excusa suficient perquè es bombardeguessin els nuclis habitats de les dues localitats. Per tant, quin valor estratègic i militar tenia, doncs, bombardejar Almatret si els pobles de l'altra banda del Segre -des de Mequinença fins a Lleida- ja estaven, des de l'abril, en mans de l'exèrcit de Franco i, a més, l'exèrcit republicà estava perdent terreny a la Batalla de l'Ebre?

Potser hauríem de buscar la resposta en la intensa campanya de bombardejos que l'aviació franquista (sobretot els avions italians al seu servei) va realitzar sobre Catalunya al llarg de 1938 i que, sota l'aparença d'accions contra objectius militars, va portar el terror i l'angoixa a la població civil de les principals ciutats i de bona part dels pobles catalans: des del començament de la guerra fins el 31 d'octubre de 1938: les víctimes civils dels bombardejos franquistes sobre Catalunya van ser, segons les autoritats, 4.018 morts i 6.174 ferits.

Aquests bombardejos de la població civil, justificats per Franco en una entrevista concedida al corresponsal del diari anglès "Times" i reproduïda per l'ABC de Sevilla el 28 de juny, s'han d'emmarcar dins de l'objectiu principal d'esfondrar la moral de la població civil de la zona republicana, accelerant així la derrota de la República. A més a més, aquestes accions deixaven clares als derrotats quines eren les intencions del futurs guanyadors: posar la por al cos entre la població civil. Aquesta por va esdevenir després un eficaç mitjà de repressió política i cultural de tots aquells que havien donat suport a la República i un instrument d'adhesió a les institucions polítiques i ideològiques de la dictadura franquista.

Si observem les dades de les víctimes civils produïdes pels bombardejos a les diferents localitats del Segrià ens adonarem que les conseqüències per a Almatret van ser força tràgiques: 14 víctimes civils (8 homes, 3 dones i 3 infants) i nombrosos habitatges destrossats.

*continua a la pagina següent...*

### En aquest exemplar :

**Opinió**  
**L'Ajuntament Informa**  
**Salut, Altres notícies i curiositats...**



Aquafesta, estiu 2003